Культура II

10-03-2025

Тиждень #4

Лекція #10:

Українське малярство під совєтською окупацією, неконформісти.
(початок – закінчення)

Завдання (з книжки *Українська Культура II*):

Прочитати:

Книжка «Культура II»

Лекція #10:

Сучасний розвиток українського малярства в діяспорі.
ст. 53-57.

Виконати:

***«Вправа-дослідження»* - на ст. 56 у книжці *Українська Культура II*.** (це питання часто появляється на письмовім матуральнім іспиті).

Лекція 10

СУЧАСНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО МАЛЯРСТВА В ДІЯСПОРІ

П. Холодний, Богоматір. Вітраж в Успенській церкві у Львова, 1920-і роки.

Мабуть кожний модерний стиль придбав собі послідовників серед українських малярів. Чимало з них — це мистці великого таланту, якими українське мистецтво може гордитися перед світом.

Внаслідок совєтсько-російської окупації України багато мистців подалося на еміграцію, свідомі того, що в умовах комуністичної тоталітарної диктатури мистець не може і мріяти про вільне творче життя і про плекання ідеалів та традицій національної української культури.

Значна частина малярів діяспори починала своє творче життя в Україні, а розвинули його вже за кордоном, де існували умови для свобідного розвитку українського мистецтва. У кожному більшому осередку українського життя мистці творили свої центри: Париж, Прага, Варшава, Нью Йорк, засновували мистецькі об'єднання, влаштовували виставки. Показниками їхнього доробку і розмаїття творчости були світові виставки українського мистецтва в Детройті у 1960 р. і в Торонто 1985 р.

ІМПРЕСІОНІСТИ

Імпресіонізм, з його любов'ю до багатства кольорів, завоював багато прихильників серед українських малярів. До найвизначніших його представників у діяспорі належали: Василь і Микола Кричевські, Олекса Грищенко, Микола Неділко, Михайло Мороз, Іванна Винників, Василь Хмелюк, Михайло Дмитренко, Любослав Гуцалюк та інші.

ЕКСПРЕСІОНІСТИ

Експресіонізм — мистецький напрямок (стиль), який підкреслює, часом аж надмірно, емоційні моменти зображеної в картині події. Експресіонізм виник у Німеччині після І-ої світової війни.

До кращих українських представників експресіонізму належать: Олекса Грищенко (його картини знаходяться в багатьох музеях Европи), Володимир Ласовський, Мирослав Радиш, Северин Борачек, Микола Азовський, Л. Гуцалюк. Варто відзначити, що визначний експресіоніст Анатолій Петрицький був змушений під совєтською владою перестати малювати у цьому стилю.

СЮРРЕАЛІСТИ

Сюрреалізм — мистецький напрям, який намагається відтворити дивовижний світ нашої підсвідомости, наприклад так, як це буває у снах. Йому характерні дивні й незрозумілі сцени, зображення непов'язаних між собою об'єктів. Сюрреалізм з'явився у Франції в половині 1920-их рр.

До числа українських сюрреалістів входять: Юрій Соловій, Софія Лада, Емма Андієвська, Іван Марчук, Володимир Макаренко.

АБСТРАКЦІОНІСТИ

Абстракціонізм, що зосереджується на формах і кольорах більше, ніж на зображенні реального світу, представлений такими малярами: Олександер Архипенко, Темістокль Вирста, Михайло Андрієнко-Нечитайло (рівночасно кубіст) та інші.

РЕАЛІСТИ

Високопрофесійними послідовниками традицій реалізму у діяспорі були Петро Андрусів, Петро Мегик, Василь Курилек та інші. Картини Андрусева з української історії відзначаються багатим і точним описом побуту минулого.

В. Курилек, Снідання лісорубів, 1973, олія на месоніті.

Детальний реалізм Якова Гніздовського, Івана Кейвана та Наталки Гусар ставить їх у рамки "Фотографічного реалізму".

НЕОВІЗАНТІЙСЬКИЙ ІКОНОПИС

Досвідчені українські малярі останнього століття піднесли іконопис до високого рівня. Вони ставили метою відродити автентичні традиції візантійського стилю, хоч деколи і вносили до ікони елементи модернізму. Їхнім іконам притаманний український характер, глибокий релігійний дух і продуманий індивідуальний підхід. Сьогодні іконопис розвивається по всіх континентах українських поселень.

Великий поштовх у розвитку новітнього українського іконопису дали на Західній Україні в період між І та ІІ світовими війнами Модест Сосенко, Петро Холодний (старший) і Василь Дядинюк. У діяспорі традиції іконопису розвинули мистці: Петро Холодний (молодший), Михайло Осінчук, Михайло Дмитренко, Святослав Гординський, Омелян Мазурик, Галина Титла, Микола Бідняк та інші.

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТИЛЬ

Значною популярністю серед українців втішаються мистці, яких картини мають виразно український характер і національний кольорит. Хоч у своїй творчості вони черпають з народного мистецтва, їхні твори не позбавлені великої оригінальности. До таких представників національного стилю у діяспорі належать: Микола Бутович (який любив малювати на українські мітологічні і казкові теми), карикатурист Едвард Козак (його гумористичні картини з життя українців втішаються великою популярністю), Галина Мазепа, Мирон Левицький і інші.

ПРИМІТИВІСТИ

Примітивістами називають мистців без професійної мистецької освіти, творчість яких відзначається наївним, простим, майже дитячим і недосконалим підходом до теми. Чимало славних модерних мистців Пікассо, Матіс ставились з великим зацікавленням і пошаною до них і навіть імітували їх.

Світову славу здобув український примітивіст Никифор Дровняк, що жив і працював на Лемківщині. Людям дуже подобалась його манера зображення церков, людей і природи. Багато є шанувальників робіт мисткинь Катерини Білокур та Марії Приймаченко, які працювали в Україні. Їхні картини квітів незрівняні своїм барвистим чаром.

УКРАЇНСЬКІ МАЛЯРІ У КРАЇНАХ СВОГО ПОСЕЛЕННЯ

Багато українських малярів здобули собі визнання в тих країнах, де вони проживали. У Франції відомими в мистецьких кругах були Микола Глущен-

ко, Олекса Грищенко, Василь Перебийніс, Василь Хмелюк, Софія Левицька, Софія Зарицька.

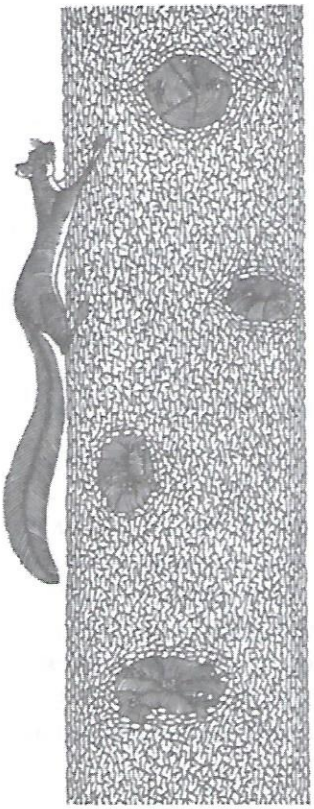

Яків Гніздовський. Білка. 1960.

Своє місце в американському мистецькому світі здобули: Яків ("Jacques") Гніздовський (його праці виставлені в Національному музею американського мистецтва і в Білому Домі у Вашинґтоні), Ярослава Сурмач-Мілл, Володимир Титла — William Tytla (працюючи у студії Walt Disney, він керував створенням рисунків для таких фільмів, як Fantasia, Snow White, Pinocchio) та в меншій мірі кілька інших українських мистців.

Українець Василь Курилек вважається одним із найвидатніших мистців Канади, а в Венесуелі Галина Мазепа здобула славу популярного ілюстратора журналів та видань міністерства освіти.

Пояснення слів

підсвідомість — subconsciousness
послідовник — follower, adherent

Вправа — дослідження 15

Знайдіть в книжках й опишіть суть та головні риси кожного з таких мистецьких рухів. Потім випишіть імена українських малярів, які малювали під впливом даної течії.

1. Реалізм та історичний романтизм; українські представники цього стилю; 3
2. Абстактне малярство; українські представники; 2
3. Імпресіонізм; українські представники; 2
4. Експресіонізм; українські представники; 2
5. Сюрреалізм; українські представники; 2
6. Фотографічний реалізм; українські представники; 2
7. Неовізантизм; українські представники. 2

Дослідження 16

Знайдіть і впишіть такі інформації про сучасного українського маляра: ім'я; дати народження і смерти; де жив(-ла) і працював (в яких містах, частині України, країнах світу); цікаві інформації про життя і долю; відомі картини; стиль маляра та основна тематика картин; джерело звідки ці інформації взяті.

Вправа — аналіза 8

Для цієї вправи виберіть одну з картин. Проаналізуйте цю картину і дайте відповіді на такі питання: 1. Яка тема зображена на малюнку? 2. До якої тематики належить малюнок? 3. Який це стиль? 4. Які особливі ефекти автор використовує? Які почуття викликають ці ефекти? 5. Які почуття викликає ця картина? 6. Чи подобається ця картина Вам? Поясніть свою реакцію.

Петро Андрусів. Хрещення України 988 р.